

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katholicusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leo pápa Zichy Nándor grófhöz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt, félre 3 frt, negyedre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Főszerkesztő és laptulajdonos:
Németh Ödön.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Bástya-utca 9.

Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Gazdasági feltámadás.

Székesszéjérvár, április 6.

Az ember elhül, a vér megakad ereinkben, a kétségbeesés réme áll elénk, midőn látjuk, hogy korunkban a Mammon mily elbizakodva, szemérmetlenül mer föl lépni, mennyire megrontotta a lelkeket és mily káros felfogást tenyész.

„Népgazdaság“ czim alatt a lapok és könyvek mit értenek? A pénzintézeteket, bankokat, takarékpénztárakat, a tőzsdét, milliomos vállalatokat, kartellokat, ringeket, részvényeket, bukásokat, fizetésképtelenségeket, ingatlanok átíratásait árveréseket, sikkasztásokat, szelvényeket, osztalékokat, kamatokat, csalást, kufárkodást s a többi efféle fosztogató, harácsoló intézményeket!

Tehát manap „népgazdaságnak“ azt nevezik, ha a népet kiszípolozzák, tönkre teszik, koldusbotra juttatják, hogy néhány lelketlen ember kezeibe gyűljön a nép vagyona, keresete, az ipar és munka gyümölcse. Mert azok az osztalékok, kamatok honnan erednek? A nép munkájá-

nak bére válik kamattá, uzsorává, és osztalékká; a népek kenyeret, ruhát és lakást kellene magának terentenie, az lesz kamattá, dividendává.

Nyíltan hangoztatják, megvallják: hogy korrupció, protekció, szabadkőmivesség nélkül nem lehet megélni. A „mórá“-ból nem lehet építeni és meggazdagodni. Nem csoda, ha ilyen dolgok nyomán fiburjánzik a vörös szociálizmus. A szociáldemokrácia csak azután üti fel fejét, ha a szegénység, nyomor és éhség széles rétegekben elterjedt és inlódik a nép nehéz munkája daczára is.

A census, a pénz ad csak jogot és pedig mindenre; az legyur mindent, eltípor és elgázol mindent és mindenkit, ki nem gazdag, ki nem rendelkezik nagy tőkékkel.

Törvényeink és kormányaink czéltudatosan emelik föl a szédelgőket a legmagasabbra. Tódulnak is hazánkba a külföld plutokratái: a kiket a kulturálmok már megsokallanak, azok hozzánk menekülnek és a pénz és az értékpapírok köteleit még szorosabban huzzák a magyar nép nyaka körül.

Rotschild — és a többi bankházak! mily haladás és civilizáció!

Sietünk a pénz egyeduralma alá, milliók jutnak a pauperizmus igájába és a legkeservebb rabszolgaság sorsára jut az egykori polgárok, nemesek és birtokosok sokasága. A hitelek és adósságok tenger-nyí árjai már összecsapnak fejünk fölött. Halál mindenre és mindenkire, kiknek a szerencse értékeket, kötvényeket nem juttatott.

A kapitálizmus oly szent és érthetetlen dolog, hogy arról véleményt és kritikát sem szabad már mondani, mellette jogfosztott minden: erkölcs, tisztesség, értelem, tudomány és hazafiság. A pénz ellenében védtelen minden, hatalmának határai nincsenek.

Örületes eszeveszettséggel hajt benünket a mai „népgazdaság“ a végletek felé: egyik oldalon a nép, a nemzet kétségbeesése, másik oldalon a mammon erőszakolása.

Bármennyire védekeznek is a kis emberek, bármennyire szövetkeznek is és bármily szorgalommal rakosgatják is össze

A kereszt Kinában.

— Favrier Alfonz Kinában élő lazarista atya levele. —

Észak-Cseli helynökség.

„Szeretnék nagy ügyességgel, elég tapasztalással és kellő értesültséggel birni, hogy részrehajlás nélkül igaz képet rajzolhassak amaz eseményekről, melyet a lefolyt évben Kinát politikai és vallási tekintetben súlyos és veszedelmes helyzetbe sodortak. Amidőn a homályos kérdésre világosságot deríteni megkísérlem, nem szándékozom azt kívánni, hogy mások az én szememmel lássanak.

Mikor a mandzsu Tszing dinasztia 1644-ben urává lett kinának, a trónvesztett Ming család hívei az ország déli részében 30 évig harcoltak az idegen uralom ellen, a déli tartományok népét pedig azóta csak az erőszak tartotta fenn. A Ming dinasztia hívei nem szüntek meg sohaszagnulódni az idegen járom ellen; megragadtak minden alkalmat, hogy a nemzeti dinasztíát visszahelyezzék a trónra, a tatár bitorlókat pedig elkergessék Mongolhon pusztáira. A Ming-ek párhívei „Fehér vízi-óza“, „Büjtölők“, „Nagy kések“, „Az ország leventéi“ stb. nevű titkos társulatok utján egymással összeköttetésben állanak és kedvező pillanatokban együtt támadják meg a közös ellenséget t. i. a mandzsu császárt és híveit. Nem említve a tatár dinasztia ellen vívott régebbi harcokat, elég rámutatni az 1860-i forradalomra, midőn a nemzeti párt a Tien-Uang (az ég királya) néven választott császárt Nankingban trónra emelte. A nemzeti párt avval is meg akarta akkor nyerni ügyének Európát, hogy zászlóira keresztet tűzött, a keresztényeket pedig pártfogolta, Európa azonban okosabbnak, előnyösebb-

nek, igazságosabbnak ítélte megvédeni Pékinben a mandzsu császárt. A Mingek párhívei másodízben is fölkelve Pékin alá nyomultak, de az európai hatalmak, Anglia és Franciaország védkép össze türték erejüket.

A meggyöngült párt a következő években többször indított mozgalmat, de Európa nem hagyta cserbe a mandzsu dinasztíát. Kiűtött legutóbb a kiburu Kina és Japán között. A győztes Japán bevonulhatott volna Pékinbe, mert számot tevő haderő nem vétele a fővárost. E napon 3000 koei állott készen a palotában hogy elszállítsa a legszélső nyugati tartományba a mandzsu dinasztia utolsó császárt; helyét japán vagy kínai uralkodó foglalta volna el, ha három európai nagyhatalom meg nem menti ismét a Tszing dinasztíát.

Kuan szü császár a japánok elvonulása után sem élvezhetett békét, mert a Ming-ek hívei nyugtalankodtak. A titkos társulatok megváltoztatták a taktikát, amennyiben a külföldiek és idegeneknek üldözését tüzték zászlajukra. Népszerűlenné akarták tenni a császárt aki némi halálból kedvezett a külföldieknek, kimélte a keresztényeket. A pártitűk által szított zendülésnek áldozatul esett 2 német kath. hírhirdető, mire Németország elfoglalta Kiao-Csu kikötőt.

Kinának ekkor első gondolata az volt, hogy foggyverrel utasítja vissza a német követet Rendelt is Kun-szü tartományból 25 ezer embert Cseli határára, de mire ez a haderő ideérkezett, megkötötte Kina a németekkel a békét. Amerre az említett katonaság átvonult, mindenütt azt híresztelte, hogy az európaiak ellen meg harcolnai, ami igaz is volt. Mert ebből nem lett semmi, nyugtalankodni kezdett sok helyen a nép.

A németek foglalása változást idézett elő az európai hatalmak magatartásában. Míg Japán ellen Kina területén oltalmazták, most mindegyik egy darabot követelt a kínai tengerpartból. A titkos társulatok nagyobb sikerrel izgathatták az idegenek ellen, sőt kiűtött a forradalom a császári palotában is.

1862-ben Tung-Tszö néven a kínai trónra a „nyugati császárné“ fia lépett Kiskoru lévén, helyette az örökbe fogadó „keleti császárné“ és a császár édesanyja közösen uralkodtak. Tung-Tszö is gyermektelenül hunyván el, a két császárné 1875-ben közösen fogadta örökre a ma uralkodó Kuan-szü császárt, aki szintén csak 3 éves gyermek volt Kuan-szü helyett a „keleti császárné“ haláláig (1881) a két császárné együtt, azóta Kuan-szü nagykorúságáig (1889) a „nyugati császárné“ egyedül kormányozta Kinát.

Kuan-szü császár 1898 közepe óta nyíltan az újítás hívének vallotta magát; tette ezt kínai tanácsosainak sürgetésére, akik inkább vállalkozók, mint okos államférfiak valának; a császár az újításokat mind egyszerre akarta rögtön életbe léptetni, ami éppen nem felel meg a kínai természetnek. A „nyugati császárné“ több ízben oly erős szemrehányásokat tett neki, hogy a császár visszavonulni és a kormányt a császárnéra bízni szándékozott. Ezt a szándékot nem helyeselték a császár hívei, akik valószínűleg összeköttetésben állottak a titkos társulatokkal, sőt az egyik európai hatalommal is. E pártívek szerint nem a császárnak, hanem az anyacsászárnének kellett volna a rövidebbet húzni; e nézetet a császár elfogadván, arról gondolkodott, miképpen lenne megfosztandó a „nyugati császárné“ az államügyekre való minden befolyástól. Az időben

Mai lapunk 4 oldal.

a mijök még van, a versenyt a milliomo-sokkal nem állhatják ki, előbb-utóbb elbuknak. A legjobb akarat, a legmegfeszítettebb iparkodás sem képes a mindenható pénz ellenében. Az erős szabadelvűség tanai szerint jogosan győzi le a gyöngét.

A kisipar haldoklik, a földmives a haláltusáját vívja. A becsület-esség száműzetett, a humanizmus már merő szó, maga már régen megszűnt élni.

Csak viszonyaink tarthatatlansága, az általános elégedetlenség fog majd utat törni számukra.

Változást várunk; változást jobbra. Innen van a nagy és mohó kívánság jelentkezése, ha program- és törvények változásáról hallunk valamit. Állapotaink oly rosszak, hogy a társadalom és állam kénytelen lesz fenn és lenn fordulatot keresni és teremteni. A mai „népgazdaság“ lánczait kell szétépíteni! A szereplést a pénz-eresz emberekezeiből kivenni! Egy csoport felülkerekedett merkantilista és kapitalista csak nem fog örökre törvényeket szabni a magyar népnek.

Uj életre van szükségünk; feltámadást akarunk. Életrevalóságunk még nem fogyott meg; a hol a szükség legnagyobb, ott van a segítség legközelebb.

Végre intelligenciánk szeme is kinyílik, és az odavetett kocczal nem fogja beérni. És megutálják a piszkos fazékkakat, melyekkel eddig megígézték.

Hazánk keresztény felekezetei és nemzetiségei egymás között békét kötnek és a csunya jármot, melyet most hordanak.

Értésült császárné megelőzve ellenségeit néhányat lefejeztetett, másokat száműzött; ezt a föllépést avval okolta meg, hogy az illetők rászédtek a császárt. A pártosok feje idegen hajóra menekült, a császár pedig önként vagy kényszerítve átadta a kormány gyeplőt a császárnénak. Kuan-szü pártbívei kínaiak, a császárné mind mandzsuk.

Az államosiny fölkarvarta az ország békéjét. A titkos társulatok megkezdték az áskálódást a dinasztia ellen a déli tartományokban. A vidéki hatóságok tétlenül nézték a gyújtogatást, öldöklést, mert nem tudták, a császár mellett vagy ellen foglaljanak-e állást.

A császárné pártja ma mindenható, de az lesz-e állandóan? A vereséget szenvedett párt nincsen-e összekötöttségben a párttökökkel, sőt egyik európai hatalommal is, mely ellene dolgozik a dinasztiaát pártfogoló másik külhatalomnak? Erre a kérdésre nem tud felelni senki.

Annyi azonban kétségtelen, hogy az európai politika erősen hat vissza Kína helyzetére. A kínai haderőnek mandzsuk vezetője nem engedte meg, hogy az említett 25 ezer ember visszatérjen Kanszu tartományba; egyidejűleg fölemelte a mandzsuk ezredeket létszámát, valamennyi megbízható haderőt pedig Pékin körül összpontosított. Minden jel arra mutat, hogy a „nyugati császárné“ el van határozva a hatalom megtartására.

Ennek a villongásnak a levét a hithirdetők és keresztények isszák. A titkos szövetségek intésére a pártosok mindenfelé gyújtogatnak, ölnek; a csóvát és fegyvert kezükbe nyomja a kath. vallás és az idegenek ellen táplált gyűlölet, de arra is számítanak, hogy a mandzsuk, illetőleg a dinasztia pártjának kellenetlenségeket okoznak.

A németek elfoglalták Kiao-Csou kikötőt a két német kath. hithirdető megölése miatt.

lerázzák magukról. Most nem egyenlőség uralkodik, hanem a Mammon imádóinak szupremáciája alatt nyögünk. Erőnk dermedéséből kikelünk és akkor lesz a magyarnak feltámadása.

a. j.

— **Helyénvaló interpelláció.** A képviselőház tegnapi ülésén Kálmán Károly, az orsz. néppárt tagja a következő interpellációt intézte a belügyminiszterhez: „Van-e tudomása a belügyminiszter annak arról, hogy a budapesti színházak, még a n. kir. Operaház is, Nagycsütörtökön előadások tartásával sértették a keresztény vallás kegyeletét? Szándékozik-e odahatni, hogy a jövőben hasorló kegyeletsértések legalább a magyar királyi névvel ékeskedő intézetekben elő ne forduljanak? Az interpellációra a miniszter még nem válaszolt.

UJDONSÁGOK.

— **Tisztelettel felkérjük lapunk előfizetőit, kiknek előfizetése márczius 31-ikével lejárt, kegyeskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, nehogy akadály gördüljön a lap expedíálása elé.**

— **A szent atya egészsége.** A pápa ő szentsége állapotáról tegnap kedvező hírek érkeztek. **Lapponi** és **Mazzoni** doktorok kategórikusan megeátolják a pápa állapotáról terjesztett rémhíreket és kijelentik, hogy a szent atya teljesen fölépült legutóbbi betegségéből. **Mazzoni** csak egyszer megy még a Vatikánba, hogy bucsut vegyen a pápától, a ki újból megkezdte rendes foglalkozását, naponta kihallgatásokat ad és csaknem minden reg-

A párttűk most egy okoskodnak, hogy Kínát nem fosztották volna meg az idegenek, ha nem lettek volna területén hithirdetők és keresztények.

Miképpen viselkedik a kínai kormány eme válságos helyzetben? A kínai kormány alatt a „nyugati császárné“ és a mandzsuk párt értendő. A kormány szándékához nem fér kétség, mert hiszen érdekben áll a külhatalmak rokonszenvének megtartása miatt a megtámadott keresztényeket védelmezni. Mióta a zavar-gás kitört, egymást érik a keresztények oltalmára kiadott rendeletek. Ha a központi kormány rendeleteit nem hajták mindenütt végre, annak az oka, hogy a vidéki mandarinok nem tartják még most sem kizártnak a forradalom sikerülését. Azonban minden jel arra mutat, hogy a nemzeti párt elvesztette a jätékot, ha mégis koczkatatna még egy kísérletet, a mandzsuk fővezérének 100 ezer ember áll rendelkezésére vérbe fojtani a mozgalmat. Annyit venni észre, hogy a központi hatalom intézkedései érezhetők a tartományokban, mert a vidéki hatóságok kezdenek erélyesen föllepni a párttűk ellen. Szucsuen ap. helynökség főpásztorától 1898. decz. 29-én ezt a sürgönnyt kaptam: „A kormányzó és a tábornokok kivonultak hadaikkal a párttűk ellen; az első ütközésben 100 fölkelő esett el; Fleury (olv. Flóri) atya még él; a missziók mindamellert nagy vesztben forognak.“

Hiszen az igaz, hogy több fölkelő csapatot szétverték már, de a mandarinok eddig nem mertek a hirhadt Jü-man-tze ellen vonulni; ezt a párvezért Európában nem ismerik annál jobban Kínában. A kormány mint lázadó halálra ítélte már, de ő vagy ezer haramiával a hegyek közé vette magát, ahol a gyújtogató csapatokat szervezi. Az elfogott Fleury atyát fél év óta tartja fogságban; a tatár csapatok nem merik megtámadni, nehogy megölje Fleury atyát; a

gel miszék. Tegnap bucsukihallgatáson fogadta ő szentsége **Ireland** amerikai érseket. **Lapponi** határozottan állítja, hogy a pápa állapota ugyanolyan, a milyen az utolsó két-három esztendőben volt. A pápa április 11-én, Szent-Leó ünnepén fogadni fogja a szent kollégiumot és a pápai méltóságokat, hogy megköszönje a koronázása évfordulóján és születése napján kifejezett szerencsekívánataikat. Ha semmi sem jön közbe, a pápa 16-án ünnepiesen a Szent Péter templomba megy, hogy ott több ezer ember jelenlétében misét hallgasson. Azokkal a hirekkel szemben, hogy a kongregációk élén álló biborosokat a szabályszerű személyes jelentéstétel alul fölmentették s hogy a biborosok döntenek azokban a kérdésekben, a melyekben eddig a pápa határozott: a Stefáni ügynökség azt jelenti, hogy csak kisebb jelentőségű ügyek kerülnek a biborosok független elintézése alá, ellenben a fontosabb ügyeket, úgy mint eddig, most is a pápa intézi el. A zarándokok fogadásáról még nem határozta, mert nem volt rá alkalom. Ha azonban farszto volna a fogadás, minden esetre korlátozó intézkedéseket tesznek.

— **Királynék emléke.** Cap-Martinban tudvalevőleg emléket emeltek királynéknak. Az emléket ma leplezték meg nagy ünnepséggel. Az ünnepségen **Ferencz József** király a párisi osztrák-magyar nagykövetség egyik tagjával képviseltette magát, miért is **Viktória** angol királyné is elküldte képviselőjét a leplezésre.

— **Egyházmegyel hírek.** **Knezius József** felecsuthi ideiglenes helyettes plebánus Nagy-Téténybe küldetett segédlelkésznek. **Varga József** pázmándi segédlelkész Sárkeresztúrra, **Nagy Károly** sárkereszturi segédlelkész Sárszentmiklósrá, **Horváth Imre** sárszentmiklósi segédlelkész Vajtára, **Mészáros**

kormány alkudozik vele, igérvén neki bocsánatot, hivatalt és 150 ezer forintot. A fölkelő vezér még 1000 ismétlő puskát követel, hogy — meghódoljon. Ez az arcátlan követelés leszdedvén a kormány szeméiről a hályogot, kiadta a rendeletet a haramia üldözésére.

A forrongást egy csapásra nem lehet megszüntetni; de már érzik a bátasa a császárné ama rendeletének, mely szigoruan meghagyja Szucsuen tartomány mandarinjainak, hogy a fölkelő bandákat megsemmisítsék.

Mint különlegesség álljon itt a „nyugati császárné“ egy rendelete:

„Kuan-szü 24-ik 8-ik holdjának 28-ik napján (1898. okt. 6.) ő felsége Tszehi Toan-ju K'an-ji Tsao-ju Tsaoan T'szen Su-kon Tszin-hien Tsong-hi özevgy császárné jóindulatu rendeletet adott ki, melynek tartalma imigyen szól:

Mióta megnyiták a birodalom kikötői a kereskedésnek, a kínaiak és külföldiek közös családok képeznek. A józan ész szerint ebből az következik, hogy nem lehet köztük többé különbséget tenni. Hasonlóképen a birodalom belsejében tartózkodó bármely nemzetbeli hithirdetőket illetőleg sokszor meghagyták a rendeletek a birodalom összes helyhatósági tisztviselőinek, hogy a (hithirdetőket) hathatós védelembé részesítsék; ebben a tekintetben a kormány nem érte be néhány rendelettel, egykét feddással. Föltétlenül szükséges, hogy a tartományok tisztviselőit, előkelőit, tanult és tanulatlan embereit tiszteletteljesen hassa át az érzelme a császári Udvarnak, mely összes alattvalói iránt egyenlő szeretettel viseltetik. Tanúságot kell tenni az őszinteség és igazságosság-ról. Ne mutatkozzék sem gyűlölet, sem gyanakodás. Így lehet csak remélni, hogy az egyetértés napról napra erősebb leszen.

Am utóbbi időben a nép és a keresztények között olyan állapot kapott lábra, hogy

István vajtai segédlelkész Pázmándra, *Bohnenstingl* Ferencz budakeszi segédlelkész pedig Kálozra helyzetetett át. Helyibe *Reichard* Tamás új misés megy a innsbrucki egyetemről.

— **József Ágost főherceg Kisjenőn.** *József Ágost* főherceg, ki családjával jelenleg az Abazia melletti Voloscában tartózkodik, *György* bajor herceg társaságában, több napi eszerkezetre az aradmegyei Kisjenőre utazik, hol már megtették az előkészületeket a magasrangú vendégek fogadására.

— **Tavi vadászat.** A mult hetekben beállott zord, téles időjárás részben megliusította, részben pedig félsikerítvé tette a különben mindig érdekes és szép velenzei-tavi vadászatokot. De a folyó hó 4-én rendezett vadászat aztán ugy zsákmány, mint élvezet tekintetében kipótolta az előzőket. Enyhe, tavaszi idő és fényes társaság részvétele mellett megtartott ezen vadászaton mintegy 700 darab szárnyas vad — kacsa, szárcsa és bujár — esett zsákmányul. E főuri vadászatban részt vettek: gróf *Eszterházy* Béla és László, báró *Fiáth* Pál főispán, gróf *Csekonics* Gyula, gróf *Hunyady* László, *Fiáth* István, ifj *Fiáth* Imre, gróf *Khevenhüller* Altréd, *Inkey* Antal, *Meszleny* Bencze és Pál, *Chernel* István, *Róth* József, gróf *Teleky* Tibor, gr. *Bethlen* István, mr. *Lowser* angol konzul, *Barthodeisaky* Emil, gróf *Zichy* István, *Tallián* Vilmos, gróf *Wilczek* Frigyes és Vilmos.

— **Elhunyt főherceg.** *Ernő*, *Károly*, *Felix*, *Mária*, *Rajner*, *Gottfried*, *Czyriák* főherceg az uralkodó család legidősebb tagja tegnap hosszas szenvedés után elhunyt Arkóban, 76 éves korában. Az elhunyt főherceg unokatestvére volt *V. Ferdinánd* királynak és *Ferencz*

azt eddig elhárítani nem sikerült. A Szucsunen előfordult vallási ügyek még a jelen pillanatban sincsenek elintézve. Az értelmetlen és tudatlan nép között olyan mende-mondák terjednek, olyan zavarok támadnak, hogy semmis ürügyek alatt a békételenség forrásává lesznek. Am a népek kormányzásával megbízott kis és nagy tisztviselők nem tudták minden körülmények között sem a kötelességre serkenteni, sem a bajoknak elejét venni; csakugyan nehezen is vonhatják ki magokat a felelősség terhe alól.

Eme újabb rendelet által, melyet különös okból és félre nem érthető módon hoznak köztudomásra, megparancsoljuk a tartományi tisztviselők fejeknek, ahol vallási intézetek vannak, győződjenek meg annak föltétlen szükségéről, hogy a helyi hatóságokat a legszigorubbán kötelezzék, hogy e rendeletnek pontos végrehajtása végett teljes védelemben részesítsék a vallási intézeteket. Mikor a tisztviselők a hithirdetőkkel érintkeznek, kötelesek velők udvariasan bnni. Ha a nép és a keresztények pörben állanak, a hatóságok kötelesek az ügyeket igazságosan megvizsgálni és halogatás nélkül elintézni. Sőt még köteles a hatóság inteni is az előkelőket és a népet, hogy jogaik korlátaiban belül maradván, ne ragadtassák magokat haragra, melyből aztán zavarok keletkeznek. A külföldi utasokat is mindenütt gondosan meg kell oltalmazni, hogy „tétve legyen a szeretet és kimélet mértéke“ (a távolról jött embereket iránt).

Ha a jelen rendelet meghirdetése után megint hanyagság mutatkoznék a kellő elővigyázat megtartásában és ebből zavarok keletkeznének, késedelem nélkül föl kell jelenteni a felelősséggel tartozó helyi hatóságokat, hogy azokat a legszigorubb büntetéssel lehessen sújtani. A hatóságok élén álló alkirályok és kormányzók sem fognak enyhébb eljárásban részesülni; elő se hozakodjanak tehát avval, hogy nem lettek eleve figyelmeztetve.

Hódolat ennek a rendeletnek!

Károly főhercegnek, királyunk atyjának. *I. Ferencz* József tehát nagybátyját, *Rajner* főherceg pedig testvérbátyját gyászolja az elhalt főhercegen. *Ernő* főherceg igen közeli rokonságban állott az olasz királyi családdal is. Anyja, *Mária* Erzsébet főhercegnő, mint született Szavojai-Carignan hercegnő, az olasz uralkodó házból származott. Az elhunyt főherceg nővére, *Adél* főhercegnő 1842. április 12-én pedig *Viktor* Emanuel trónörökösöz, a későbbeni piemont-sardiniái és olasz királyhoz mint nőül és így anyja volt a jelenleg uralkodó *Umberto* királynak. A megboldogult főherceg hült tetemeit bebalzsamozva Bécsbe viszik s ott helyezik örök pihenésre.

— **Uj plebános.** *Kostyán* Sándor nagytétényi káplánt a kultuszminister bementtatta a felcsuthi plebániái javadalma.

— **Az orvosszövetség fejérmegyei fiókja.** Az országos orvosszövetség fejérmegyei fiókszövetsége f. hó 6-én választmányi ülést tartott a Vörösmarty-körben, midőn is dr. *Varga* Zsigmond elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a fiókszövetség elhunyt ügyészéről, dr. *Lauschmann* Józseftről, kinek emlékét a választmány jegyzőkönyvben örökítette meg. Helyére dr. *Vértessy* Gyula ügyvédet választották. Az első polgári betegsegélyző egylet orvosi állása hosszabb idő óta megüresedvén, kimondotta a választmány, hogy annak tagjait a szabad orvosválasztás elvének megfelelőleg a helybeli összes orvosok kezelik a városban érvényben levő látogatási díjazás mellett. Erről nevezett egyesületet terjedelmes és bőven indokolt átiratban értesítették. Kérvényt intéztek a vármegye törvényhatósági bizottságához, hogy a körorvosok ne községenként külön, hanem a megyei központi pénztárból kapják törzsfizetésüket, látogatási díjaiknak pedig megfelelő mértékben való telemeléséért közbenjárásra az országos orvosszövetség központját kérték föl.

— **Sorozás.** A tegnapi katona-sorozás meglehetősen eredményt mutat föl. 234 első korosztályú hadikötelek közül 116-ot találtak alkalmasnak katonai szolgálatra

— **Kaizer boltja.** A rendőrség közbejöttével tegnap tartották meg a tüzvizsgálatot annak a kiderítésére, hogy *Kaizer* Sándor Szögyény-utcai rőföskereskedő üzletében miként keletkezett a tűz. A tegnapi vizsgálat azonban még nem vezetett pozitív eredményre s ez okból *Polczér* kapitány erélyesen tovább folytatja a vizsgálatot.

— **Köszönetnyilvánítás.** Hálás köszönetemet fejezem ki mindama ismerőseinknek s jóbarátainknak, kik felejtethetlen férjem ifj *Schindler* Nándor temetésén résztvettek, a ravatalra korszorít küldöttek s részvétnyilvánításukkal fájdalommat valamennyire elviselhetővé tették. Fogadják meg egyszer köszönetemet a jóindulatukért. *Özv. ifj. Schindler Nándorné.*

— **Öngyilkos cseléd.** *Kovács* Erzsébet cselédleány, a ki *Schin* Simon vásártér 5. szám alatt lakó üzletemberről szolgált, tegnap hajnalban elmetzette az ereit s ráadásul jókora porció kénsavat ivott. Az öngyilkosság szörnyű bünére tévedt boldogtalan leányzótt a városi kórházba szállították, de már utközben kiadta a lelkét. Tettének oka ismeretlen.

— **A perlekedés vége.** Folyó évi márczius hó 30-án este 10 órakor *Sukoró* községhez tartozó *János* tanyán, *Szita* Pál és *Németh* Mihály ottani lakos cselédok — a nejük össze-szólalkozásából kifolyólag — összeverekedtek,

miközben *Szita* Pál *Németh* Mihályt egy az istálló előtt álló ekéből a bundája alatt elrejtve magával hozott vasústökével kevés szóváltás után, a mint *Németh* az ágyán ült, úgy vágta fejbe, hogy az ágyán eszméletlenül eldült, *Németh* ezen ütés következtében mult hó 31-én délelőtt 10 órára kiszenvedett. *Szita* Pál az esetről kihallgattatván, a tett elkövetését azzal ismerte be, hogy azt nevének ingerlése folytán felhevült állapotban követte el. *Szita* a kir. ügyészséghez kísértetett.

— **A bosszu.** Folyó hó 5-én délután *Szűcs* János Lovasberény községhez tartozó *Fülöp* majori urodalmi család ittas állapotban *Jánoki* Márkus ottani béres gazdát egy vasvilla nyéllel munka közben fejbe ütötte s azon nagyfokú sérülést okozott. Majd pedig az urodalom kárára egy istálló lámpát és egy fejű edényt összetört s ezzel 1 frt 50 kr. kárt okozott. A járásbírósnak feljelentetett.

— **Közveszélyes ember.** *Vargyas* Józsefné, szül. *Bori* Erzsébet pátkai lakosnő panaszt tett a csendőrségnél, hogy *Kis* István ottani lakos életveszélyes fenyegette sőt többször tetleg is bántalmazta, még a falut is felgyújtással fenyegette oly módon, hogy saját háza volna felgyújtandó. Emiatt, mivel a fentiek tanuk által is igazolva van, mint közveszélyes ember a helybeli kir. ügyészséghez kísérték be.

I R O D A L O M.

Pap az oltárnál. (Chaignon műve. Kiadja a magyar egyházirodalmi iskola Esztergomban. Ha egyszer átolvassa, oly jóságos, természetföltötti föllevenedés, oly bensőséges bizalmasság, oly biztató buzgalom hatja át, hogy szívesen veszi kézbe többször is. S minél többet veszi, annál nélkülözhetlenebb jóbarátjává válik. Misézni *Jézus* szíve szerint e könyvből tanulhatunk. Néhány mondata alkalmas előkészületül, néhány sora megnyugtató hálaadásul szolgál. Olvasunk benne valamit s a töbit kiszűjük gondolataink s érzelmeink fonalaiból. Azon vesszük észre magunkat, hogy olvadoz lelkünk. A könyv gondolatai, mint a prominencia-cukorkák, szétfolynak a nyelven s áttűzesítik az egész embert. A ki belemerül olvasásába, az kezd valamit érezni abból, a mit csak az átérzett gondolatok szoktak eszközölni, valamit a „szellem és életből.“ A tartalom csupa élet és áhítat. Esméket, gondolatokat ad a „hit titkáról“, az olt. szentségről, a gondolatok áhítattá olvadtak szét. Nevelí lelkünket tiszteletre a sz. mise-áldozat, az oltári szentség iránt; de a tiszteletet ki nem csikarja, hanem fakasztja. Oktat rubrikákra, magyaráz szavakat, de a rubrikák s a szavak száraz csontvázat meleg, puha érzellemmel vonja be. Theologizál, de theológiája nem szisztema, hanem pázsitos, verőfényes, eleven világ. Felöltözteti a papot lélekbe, mielőtt a sz. ruhát adja rá; elkíséri az oltárhoz s ministrál neki s ott illatozik áhítatában, mint a virágok az oltáron mise közben. Ezt a művet egy jezsuita Páter írta, kit, mint az előszóban írja, a papság iránt való tisztelet és szeretet vezetett; ki számtalan papi exerciciumban megismerte a papi élet szükségleteit s kit a sok keserves tapasztalat le nem hangolt, hanem fölbiztatott, hogy az Isten kegyelmi világának búbjós fióráján keresse az ezerjófűvet a papság lelki elsatnyulásának gyógyítására, s utját a zik-

lának vette, a mely Krisztus s az oltár szirt-jéről leszakította az 1900 éves vénülni nem tudó egyház fiatalságának gyógyfüvét, azt a csendesen ápoit passifloráját az eucharistia tisztelőinek. Ezt nyújtja most itt a m. iskola második kiadásában, alkalmas imakönyvvalakban, s ajánlása csak visszhangját képezi annak az egyhangú de sok ezer szívből fakadó elismerésnek, mely a művet sok nyelven ért több kiadásában kíséerte. Szerezze csak meg minden pap, használja élje át; legyen e könyv szellemében pap az oltárnál, akkor igazi pap lesz a világon is. A mű végén a miséhez való előkészületi és hálaadó valamint egyéb búcsuimádságok is találhatók. Díszes vászonkötésben, vörös metszéssel 1 frt. 40 kr. füzeve 1 frt.

Indiáról szól az a vékony, de tartalomban dús gazdag füzet, mely e héten megjelent. Pompás világos képei az indiai művészet remekait varázsolják az olvasó és szemlélő elé; az udapiuri nagy pagodat, a dzsunagati sziklába vajt csarnokot, Durga istennő a vallii templomát, az amaravatii sztupát, stb. stb. E csodás dús gazdag, szinte túltömött művészet, melyből a keleti képzelet bujasága árad ki, s a rabslógamunka türelmessége úgy hat az európai agyvelőre, mint azok a végtelen hosszú, episodokkal külső részletekkel túltömött végnéki hosszú eposzok, a melyeket áttekinteni mi nem is bírunk csak egy-egy részletében gyönyörködjük ki magunkat. Egy mese-ország mesés művészete ez. Épületeik láttára eszünkbe jutnak Arany János sorai:

„Vésű hegye által virágzik a holt fa.
Hajt levelet, lombot, de nem úgy, mint hajdan,
Idegen sok szüre van festve olajban.

Vérpiros a zöldje, arany a virága.
Sziszegő sárkánynyá fonyódik az ága,
Zöld madarak közt hallgatva megülnék,
Madárszavu csengők a helyett csendülnek.

Valóban, mintha volna is némi — igen távoli — rokonság a magyar ornamentikának és az ind művészet elmének, de mily szegény a magyar! Az indnek egész buja vegetációjája van, külső ornamentális flórája és faunája, a magyar egy pár lepkeszárny színét, tulipán, rózsza és csillag alakjait másolja utalan. Talán az ind építészet adhatna némi homályos sejtelmet arról is, milyenné fejlődhetett volna a magyar stílus, ha fejlődni képes lett volna. Így, a hogy ma keressük és csináljuk a „magyar stílus“-t, így sem magyar nincs benne sem stílus. A kis füzet, mely India e kincseit örzi magában, a Nagy képes Világtört 2-ik füzet. A munkát Marczali Henrik egyetemi tanár, tudósunk szerkeszti. Egy kötet ára díszkötésben 8 frt. Egy-egy füzeté 80 kr. Hetenként egy füzet jelen meg. Kapható részletfizetésre is Révai Testvérek Irod. Int. R. T. Bpest, Üllői-ut 18. és bármely hazai könyvkereskedésben.

A kert című kertészeti szaklap legutolsó száma a következő dús tartalommal jelent meg: *Konyhakertészet*: Mauthner Ödön: A borsó és bab (paszuly) korai termelése. Zádor Gyula: A csiráztatás módjai. K. K. A mák nagyban termelése. Kovács Károly: A tengeri tatorján (Crambe maritima) tenyésztése. Igali Svetozár: A csiperke gomba tenyésztése. *Gyümölcsészet*: Angyal Dezső: Elza hercegnő körte. Pólez Imre: A gyümölcsfák ápolása és termékenyítése. Békefi Elek: Papok a gyümölcsészet terén. *Díszkertészet*: Jedlicska Ferdinand: Az Abutilon-télek. Marcz Ferenec: A díszeserjék nyeléséről. *Méhészet*: Binder: A méhek itatásáról a kaptárban. *Tárca*: Vimmer Kálmán: A rózsza nevek Labyrinthusa. *Lugas*: Mátray Lajos: Telepítsünk szőlő lugasokat. Kellner István: A nyelvés és sima angol fás parosítás és annak e.ültetése. A szőlőfajtak termő képessége.

Gép és eszközeleltár. Vitélyos: Egy kis virágos szoba. *Hírek*. Pályázat. — Kiténtetett udvari kertész. — Az egyetemi növénykert. — Soproni gyümölcsészeti bizottság. — Gyümölcsbevitel Württembergben. *Apró szakközlemények*: *Szerkesztői üzenetek*. *Vásárcsarnok*. *Színes műmel-léklet*: Elza hercegnő. *Fametszetek*.

KÖZGAZDASÁG.

* **Magy. kir. gyapjuminősítő-intézet Budapest.** A földművelésügyi miniszter legközelebb létesítette a gyapjuminősítő intézetet amely teljezen ingyen áll az érdeklődő tenyésztő gazda- és kereskedő-közönség rendelkezésére. Az intézet feladata: A) Az intézet a földművelésügyi m. kir. miniszternek véleményező szakközvege a gyapjutermelésre és értékesítésre vonatkozó kérdésekben. E minőségben ha erre megbízást nyer, kiküldöttje utján részt vesz az országos juhtenyésztésre vonatkozó irányelvek megállapításában; közreműködik az állami juhászatokban a gyapjas juhok osztályozásánál s a juhtenyésztés terén oktatólag is működik. B) A budapesti nyilvános gyapjuárverések értékmeghatározó bizottságában közreműködik azzal, hogy teljesíti azon tudományos elővizsgálatokat, melyek a megbízható alappól kiinduló értékesítéshez szükségesek és vizsgálatainak eredményét a bizottsági tagoknak kellő időben rendelkezésükre bocsátja. C) Alka mat nyújt a gazdáknak és kereskedőknek, hogy termékük, illetve árjuk értékét és alkalmazhatóságát illetőleg elfogulatlan szakvéleményt nyerhessenek. E célból átvállal tenyészállatokról nyírt egész bundákat, továbbá bundarészeket és fürtöket is, különböző szempontból való vizsgálatra nevezetesen: a) Egész bundák vizsgálatánál kiterjed a minőség szerinti osztályozására, az egyes minőségek súly szerinti meghatározására, valamint a mosás és száritásra és ebből folyólag a mosási veszteség, viztartalom és tiszta gyapju anyag (rendement) meg-

állapítására és ha kívánatos az egész gyapju-bunda értékelésére. b) Bundarészeknél felvilágosítást ad a gyapju minősége és mely sortimentába való tartozósága, alkalmazhatósága, viztartalma és rendementjára nézve. c) Mosatlan állapotban eladni kívánt gyapjuból próbamosásokat eszközöl, hogy a vevő lássa, milyennekké válnak gyárilag mosott állapotban az illető gyapjak, s megállapítja azok rendementjét. d) Egyes gyapjumintákat (fürtöket) histológiai szempontból megbírá. e) Tenyésztőknek az ezen szakma körébe tartozó kérdésekben felvilágosítást és tanácsot ad. f) A helyes osztályozásra és szákolásra nézve utbaigazítást nyújt. D) Tenyészállat-kiállításoknál a juhok nyírósulya, valamint bundájuk értékére irányuló versenyeknél felügyel a próbanyírásokra és további szakbírálatra átvesszi a verseny tárgyat képező bundákat. E) Eladó és vevő közt fennforgó pörös esetekben szakértő közeg gyanánt igénybe vehető. F) Feladata végül az intézetnek a gyapjuismeret tudományos irányban vizsgálatok és buvárlatokkal fejleszteni, egyben arra törekedve, hogy ezzel lehetőleg a gyakorlatnak is szolgáljon. Ezen tevékenységéről időszakonként jelentéseket tesz közzé. A D) és E) alatt felsorolt esetekben az intézet közreműködésének igénybeviteléhez a földművelésügyi miniszter előzetes engedélyének kieszközölése szükséges.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

M. I. A husvéti szám meg. Mikor látjuk a szerkesztőségben? Udv. P. S. Nem adhatunk tanácsot, legfőlebb csak annyiban, hogy aludjék egyet, mielőtt tette határozná el magát. A pillanatnyi indulat rossz tanácsadó, az éret megfontolással kell azt ellensúlyozni. **Spiritualizista**. Ostobaság. Legjobb ha egyáltalán nem foglalkozik vele. **Filemon**. Minél hamarabb, annál jobb. Az önök vidéke valószínűleg bő anyagot fog szolgáltatni.

Felölös szerkesztő: **Báró Proff Kocsárd**.

70 — 26

PFINN JÓZSEF Alapított 1858-ban.

Telep: Palotai-utca 23.

„CONCORDIA“

TEMETKEZÉSI VÁLLALAT, ÉRCZ- ÉS FAKOPORSÓ RAKTÁRA

Szűngyön-cím: CONCORDIA

SZÉKESFEJÉRVÁR Telefon-szám 79.

Sas-, Jókai- és Iskola-utca sarkán, a „Fekete Sas“ szálloda átellenében.

A legolcsóbb és legdíszesebb temetések elvállaltatnak.

Kullak szállítása a vidék bármely irányába eszközöltetnek. *****
***** Vidéki megrendelések távirat útján is elintéztetnek.

— !!Sírkoszorúk!! —

Nyomatott Számmar Imrénél, Székesfejérvárott.